

Wydział: Fizyki i Informatyki Stosowanej	Autor/Autorzy: Maciej Szeptuch	Rok: 2025	Grupa: -	Zespół: 5	
PRACOWNIA FIZYCZNA CIAŁA STAŁEGO WFiS AGH		Fluorescencja	Ćwiczenie nr: 1		
Data wykonania: 2025-11-24	Data oddania: 2025-11-24	Zwrot do popr.:	Data oddania:	Data zaliczenia:	Ocena:

1 Powłoki elektronowe w atomie

W modelu Bohra (dobre przybliżenie) elektrony mogą poruszać się po orbitach stacjonarnych o stałej energii bez emisji promieniowania. Elektrony mogą również przeskakiwać między tymi orbitami

- emitując promieniowanie gdy przeskoczą z wyższej na niższą
- absorbując promieniowanie gdy przeskoczą z niższej na wyższą.

Częstotliwość emitowanego/absorbowanego promieniowania jest związana z różnicą energii między tymi poziomami energetycznymi w następujący sposób:

$$h\nu = E_i - E_j$$

gdzie:

- h to stała Plancka,
- ν to częstotliwość promieniowania,
- E_i i E_j to energie odpowiednich poziomów energetycznych.

Sam zaś elektron może mieć energię skwantowaną określoną wzorem:

$$E_n = -\frac{mk^2e^4}{2\hbar^2n^2}$$

główna liczba kwantowa

w powyższym wzorze n nazywane jest główną liczbą kwantową. może przyjmować wartości $n \in \mathbb{N}$

1.1 Nazewnictwo powłok

Powłoki elektronowe nazywamy według następującego schematu: nl , gdzie:

- n - główna liczba kwantowa
- l - litera na podstawie orbitalnej liczby kwantowej l wg następującej tabeli:

l	0	1	2	3	4	5	6
litera	s	p	d	f	g	h	i

1.2 Notacja Siegbaha

Notacja używana w spektroskopii rentgenowskiej do opisu przejść. Przejścia opisujemy według schematu: X_y , gdzie:

- X - powłoka docelowa (na którą przechodzi elektron) oznaczona literą
- y - różnica głównych liczb kwantowych między powłoką początkową a docelową (litera grecka).

N	litera	Δn	litera grecka
1	K	1	α
2	L	2	β
3	M	3	γ

2 Prawo Moseley'a

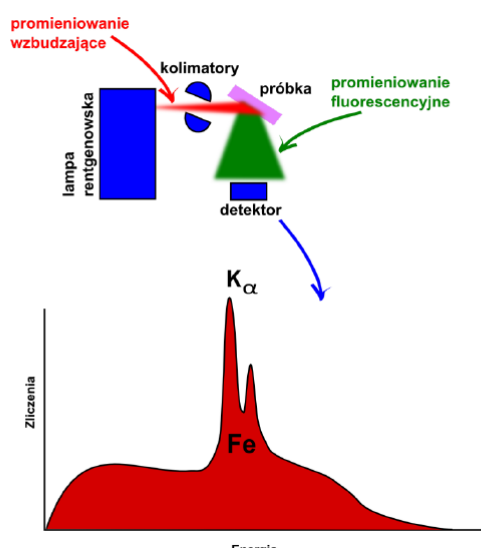
Opisuje zależność liczby atomowej Z a częstotliwością promieniowania fluorescencyjnego emitowanego przez atom. Dla danego przejścia (np. K_α) częstotliwość ta wynosi:

$$\sqrt{\nu} = k(Z - \sigma)$$

gdzie:

- k - stała zależna od przejścia
- σ - stała ekranowania

3 Działanie spektrometru XRF

Rys. 3.1: Schemat działania spektrometru

3.1 Lampa rentgenowska

To urządzenie emitujące elektrony przyspieszane napięciem U_x które uderzają w anodę wybijając z niej kwanty promieniowania rentgenowskiego.

3.2 Detektor półprzewodnikowy

1. Detektor półprzewodnikowy (np. krzemowy) działa na zasadzie generacji par elektron-dziura pod wpływem padającego promieniowania rentgenowskiego.
2. Złącze P-N jest spolaryzowane w kierunku zaporowym, co powoduje natychmiastowe przyciągnięcie powstałych nośników ładunków do elektrod.
3. Powstaje impuls prądu, którego parametry odpowiadają energii padającego fotonu.